

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Exempel på tentamina i Teoretisk filosofi: Grundkurs

I detta häfte hittar du exempel på tentamina som lämpar sig bra att öva sig på inför skrivningarna. Det är viktigt att vara medveten om att frågorna som kommer på tentamina kan variera från år till år.

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamensdatum: 2022-11-07

Kurs: FTEA13:1, FTEB07

Examinerande lärare: Frits Gävertsson

Uppsamlingstentamen i teoretisk filosofi *Filosofihistorisk översikt* (FTEA13:1) & *Filosofins historia* (FTEB07)

Obs! Du måste uppvisa giltig legitimation!

Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

Besvara *endast* delfråga (a) *eller* (b) av följande fyra (4) frågor. Besvarar du fler frågor än de fyra som efterfrågas kommer examinerande lärare att slumpvis stryka svar tills endast fyra (4) svar återstår. Besvarar du båda delfrågorna ((a) *och* (b)) på någon av frågorna 1-4 nedan kommer ett av svaren att strykas.

Varje besvarad fråga kan ge två (2) poäng (d.v.s., 0 poäng innebär underkänt, 1 poäng innebär godkänt och 2 poäng innebär väl godkänt). Betygen på delfrågorna vägs samman till ett samlat betyg för hela tentamen. Sammanlagt fyra (4) poäng ger godkänt, sex (6) poäng krävs för väl godkänt.

Notera att många av delfrågorna nedan i sin tur består av flera frågor, och var noga med att se till så att du faktiskt besvarat samtliga av dessa.

Eftersom tentamen består av fyra frågor och svarstiden är fyra timmar bör du alltså beräkna ungefär en timmes svarstid per fråga. Svaren bör vara ungefär i storleksordningen 1–1,5 sidor handskrivna text per fråga (d.v.s., 4–6 sidor för hela tentamen).

Skulle det uppstå frågor kan du som student be tentamensvakten ringa examinerande lärare (Frits Gävertsson) på 0768-482707.

(1) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. Hur förhåller sig den grekiska, hellenistiska, och romerska filosofin till varandra, och hur skiljer de sig från modern filosofi? Vilka fördelar och brister har de olika periodernas generella filosofiska tendenser?
- b. Diskutera de metodologiska implikationerna och metodens brister och fördelar i följande citat (d.v.s., vad försöker Aristoteles åstadkomma här, vad säger det om hans metod, och vilka fördelar respektive nackdelar har detta arbetsätt?). Tror du att metoden är tänkt att generalisera över alla de vetenskapsgrenar—*i.e.* teoretiska, praktiska och produktiva—som Aristoteles erkänner?

Låt oss med tanke på att all kunskap och allt väljande syftar till något gott, säga vad det är som politiken enligt vår mening eftersträvar och vad som har det högsta värdet bland alla goda ting som kan förverkligas genom handling. Beträffande namnet är väl de flesta överens. Såväl den stora massan som en mera upplyst allmänhet påstår att det är lyckan [*eudaimonia*]; att leva väl och att handla väl är för dem detsamma som att vara lycklig. Men om själva lyckan, d.v.s., vari den består, är de oeniga, och de många åsikter skiljer sig från de visas (Arist. *NE* 1095a13-22)

(2) Besvara en av (a) *eller* (b):

Var god vänd!

- a. Redogör för den debatt som brukar kallas "universalistriden". Hur kan det sägas att denna debatt i något förändrad form sträcker sig från antiken till våra dagar, och vilken typ av ansats i debatten har enligt dig störst utsikter för att lyckas, och varför?
- b. Är följande gudsbevis att betrakta som *a priori* eller *a posteriori* (och vad innebär det)? Vad skulle Thomas av Aquino och Kant säga om rimligheten (och bristerna) i argumentet, och vad anser du om rimligheten hos och betydelsen av argument av den här typen?

Också dären måste alltså medge att detta något som är sådant att intet större kan tänkas, finns åtminstone i förståndet, därför att han förstår det, då han hör det, och det som förstås finns i förståndet.

Säkert är nu att det, som är sådant att något större inte kan tänkas, inte kan vara endast i förståndet: Ty om det endast finnes i förståndet, kunde det tänkas också finnas i verkligheten – vilket är större. Om alltså det som är sådant att intet större kan tänkas endast finns i förståndet, så kan något större tänkas, ehuru det just skulle vara så beskaffat att något större inte kunde tänkas. Men detta är säkert en omöjlighet. Det råder således intet tvivel om att detta något, som är sådant att ett större inte kan tänkas, existerar både i förståndet och i verkligheten. (Anselm av Canterbury *Proslogion* övers. Konrad Marc-Wogau)

(3) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Kritisera Humes teori om motivation utifrån ett Aristoteliskt perspektiv, eller kritisera en Aristotelisk teori om motivation utifrån ett Humeanskt perspektiv.
- b. Vad ser du för problem respektive möjligheter med den metodologiska hållning som kommer till uttryck i följande citat:

And so good hypotheses will always be the product of the greatest men. Copernicus, Kepler, Huygens, Descartes, Leibniz, and even Newton himself, have all devised useful hypotheses to explain complicated and difficult phenomena. The example of these great men, and of their successes, should make us see that those who wish to ban hypotheses from philosophy, intend harm to the interests of science. (Émilie Du Châtelet *Institutions de physique* 1740, §71).

(4) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Diskutera rimligheten i den filosofiska grundhållning kommer till uttryck i följande citat:

Allt viljande framspringer ur behov, alltså ur brist, alltså ur lidande. Tillfredsställelsen gör slut på lidandet, men mot ett begär som tillfredsställes står minst tio otillfredsställda. Och vidare: begäret består länge, kraven går i det oändliga, tillfredsställelsen åter är kort och kargt tillmätt. Ja, den ändliga tillfredsställelsen själv är till och med blott skenbar: ett tillfredsställt begär ger strax plats åt ett nytt: det förra är ett misstag som man insett, det senare ett misstag som man ännu inte insett. Det finns inte något föremål för vår vilja som kan ge en varaktig, icke längre vikande tillfredsställelse om det vinnes; det liknar istället alltid blott en allmosa som man slänger åt tiggaren och som uppehåller hans liv i dag för att förlänga hans plåga till morgondagen. (Arthur Schopenhauer *Världen som vilja och föreställning*, övers. Konrad Marc-Wogau)

- b. Hur argumenterar Kant för sin Schematism? Är den, trots Kants försök till motsatsen, ett utslag av dogmatiskt tänkande, och vad skulle filosofer och diktare såsom Fichte, Schelling, Schiller, Hölderlin, och/eller Hegel säga om Kants ansats? Finns det en poäng med den typ av kritik som uppstår i den senare tyska filosofitraditionen? Vad anser du om rimligheten i, samt bristerna och förtjänsterna med, Kants position?

Lycka till!

Frits

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamensdatum: 2022-09-29

Kurs: FTEA13:1/FTEB07

Examinerande lärare: Frits Gåvertsson

Ordinarie tentamen i teoretisk filosofi *Filosofihistorisk översiktscurs* (FTEA13:1) & *Filosofins historia* (FTEB07)

Obs! Du måste uppvisa giltig legitimation!

Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

Besvara endast delfråga (a) eller (b) av följande fyra (4) frågor. Besvarar du fler frågor än de fyra som efterfrågas kommer examinerande lärare att slumpvis stryka svar tills endast fyra (4) svar återstår. Besvarar du båda delfrågorna ((a) och (b)) på någon av frågorna 1-4 nedan kommer ett av svaren att strykas.

Varje besvarad fråga kan ge två (2) poäng (d.v.s., 0 poäng innebär underkänt, 1 poäng innebär godkänt och 2 poäng innebär väl godkänt). Betygen på delfrågorna vägs samman till ett samlat betyg för hela tentamen. Sammanlagt fyra (4) poäng ger godkänt, sex (6) poäng krävs för väl godkänt. Notera att många av delfrågorna nedan i sin tur består av flera frågor, och var noga med att se till så att du faktiskt besvarat samtliga av dessa.

Eftersom tentamen består av fyra frågor och svarstiden är fyra timmar bör du alltså beräkna ungefär en timmes svarstid per fråga. Svaren bör vara ungefär i storleksordningen 1–1,5 sidor handskrivnen text per fråga (d.v.s., 4–6 sidor för hela tentamen). Skulle det uppstå frågor kan du som student be tentamensvakten ringa examinerande lärare (Frits Gåvertsson) på 0768-482707.

(1) Besvara en av (a) eller (b):

- a. Diskutera de metafysiska, epistemologiska och moralfilosofiska implikationerna i följande citat ur Platons *Gästabudet* (*Symposium*) samt diskutera hur de idéer som ges uttryck för här får återverkningar inom nyplatonismen, renässanshumanismen, kristen mysticism, eller hos någon annan tänkare eller skolbildning vi pratat om under kursens gång. Är Platons tankegång rimlig eller kan den till och med få skadliga konsekvenser?

Den som vill gå till väga på rätta sättet i denna sak [*i.e.* bli invigd i läran om kärleken]", fortsatte hon, "måste redan i ungdomen börja med att rikta sin häg på skönt danade kroppar. Om den som handleder honom leder rätt, fattar han då först kärlek till en enda sådan kropp och föder genom den sköna tankar. Sedan gör han snart den iakttagelsen, att skönheten hos en kropp är syster till skönheten hos varje annan och att om man söker det sköna såsom idé, vore det stort oförstånd att inte anse skönheten hos alla kroppar för en och densamma. Har han väl insett detta, så blir han en dyrkare av alla sköna kroppar, och den häftiga kärleken till en enda föraktar och försmår han. (Pl. *Symp.* 210a-b, övers. Ellen Wester).

- b. Hur bör vi förstå den s.k. *Sokratiska metoden* (även kallad *Sokratisk standard elenchus*)? Bör metoden förstås som enbart kritisk eller kan den också vara uppbygglig i den meningen att någon proposition etableras som mer trolig än de andra? Hur har metoden förvaltats av tänkare såsom Hegel, Kierkegaard och Nietzsche, och vad ser du för problem respektive möjligheter med metoden i dessa olika utföranden?

Var god vänd!

(2) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. Redogör för den debatt som brukar kallas 'universaliestriden'. Hur kan det sägas att denna debatt i något förändrad form sträcker sig från antiken till våra dagar (ge exempel på någon, eller några företrädare för de olika positionerna genom historien), och vilken typ av ansats i debatten har enligt dig störst utsikter för att lyckas, och varför?
- b. Diskutera de kosmologiska, epistemologiska, och etiska implikationerna av följande citat samt förklara hur idén förvaltas av eller argumenteras mot av senare tänkare såsom t.ex. Lucretius, Leibniz, de Concillac, Locke, och/eller Hobbes:

Universum består av kroppar och det tomma. Att kroppar finns visar nämligen överallt själva sinnesförmågan, från vilken tänkandet måste sluta sig till det som inte uppfattas av sinnen, som jag förut har sagt. Om inte det som vi kallar "det tomma", "rum" och "det ogripbara" finnes, skulle kropparna inte ha någonstans att vara och inte heller något vari de kunde röra sig. Men det är uppenbart att de rör sig. Utöver dessa två ting (kroppar och det tomma) kan vi varken medelst begrepp eller i analogi med det som kan begreppsligt fattas tänka oss något, som kan uppfattas som en självständig existens och inte är blott symptom eller tillfälliga egenskaper. Bland kropparna är vidare somliga sammansatta, andra yttersta beståndsdelar av vilka de sammansatta bildas. Dessa beståndsdelar är odelbara och oförgängliga, om man nu verkligen antar att inte allt är ämnat att gå under i icke-varat, utan att något skall äga bestånd när det sammansatta upplöses; de är av sin natur massiva, varför de ingenstans eller på intet sätt kan upplösas i delar. Därför måste kropparnas odelbara beståndsdelar vara det grundläggande. (Epikuros *Brevet till Herodotos apud* Diogenes Laertios § 40 övers. Ingrid Waern).

(3) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. Diskutera och utvärdera de inbäddade epistemologiska förutsättningarna och implikationerna av följande citat samt beskriv och utvärdera hur Kant försöker överkomma denna typ av skeptiska hållning med hjälp av sin s.k. *schematism*. Hur tycker du att vi bör ställa oss till den typ av skepticism Hume här ger uttryck för? D.v.s., vad ser du för problem och möjligheter med Humes sätt att arbeta, och ger Kant oss ett lovande recept för att komma vidare?

Kort sagt, varje verkan är en från sin orsak skild händelse. Den kan därför inte upptäckas i orsaken, och den första upptäckten eller uppfattningen av den *a priori* måste vara helt godtycklig. Och även sedan den dykt upp måste dess förbindelse med orsaken te sig lika godtycklig, eftersom det alltid finns många andra verkningar som förståndet måste finna lika möjliga och tänkbara. Det skulle därför vara meningslöst att försöka bestämma någon enda händelse eller att sluta till någon orsak eller verkan utan hjälp av iakttagelse och erfarenhet (David Hume *En undersökning av det mänskliga förståndet*, övers. Ann-Mari Henschen-Dahlquist).

- b. Förklara hur antingen Margaret Lucas Cavendish, Duchess of Newcastle-upon-Tyne, Mary Astell, Nicolas Malebranche, Baruch Spinoza, Thomas Hobbes, eller några av de andra tänkare vi gått igenom försöker lösa (eller upplösa) det s.k. *kropp-själsproblemet*. Är någon av dem på rätt spår, är problemet olösligt, eller bör vi till och med omformulera problemet helt och hållet?

(4) Besvara en av (a) *eller* (b):

- a. Vad innebär Kants uppdelning mellan tinget-i-sig och tinget-för-mig, vad finns det för fördelar respektive nackdelar med olika sätt att förstå denna distinktion, hur kritiserar denna uppdelning av filosofer och diktare såsom Fichte, Schelling, Schiller, Hölderlin, och/eller Hegel? Har de rätt i sin kritik? Vilken ansats verkar rimligast, och varför?
- b. Vad är skillnaden på en 'substansontologi' och en 'processontologi'? Ge exempel på två filosofer ur filosofins historia som företrätt de båda positionerna och utvärdera med hjälp av dessa exempel fördelarna och nackdelarna med respektive ansats. Är det meningsfullt att göra en uppdelning mellan epistemisk och ontologisk idealism och hur bör denna uppdelning i så fall bäst förstås, och varför?

Lycka till!

Frits

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 26 oktober 2022
Kurs: FTEA13:2
Rättande lärare: Carl-Johan Palmqvist

Varje fråga bedöms med U, G eller VG. För G i betyg krävs i regel att alla frågor graderas G, men U på en fråga kan uppvägas av VG på en annan, i vilket fall studenten också erhåller G i betyg. För VG i betyg krävs VG på två frågor och G på den tredje.

Omtentamen i Filosofisk metod

1. Tolka och definiera

Läs följande citat om hopp och besvara sedan delfrågorna (a)-(c) i ordning.

”Den som aldrig hoppats kan aldrig förtvivla” (G. B. Shaw)

- Utgå ifrån vad du lärt dig under kursen om språkliga problem vid analysen av argument. Vilka sådana problem kan du hitta i det här citatet? Vilka olika sätt kan man tolka citatet på? Vilken tolkning bör vi välja?
- Definiera ”hopp” på ett sätt som passar med din valda tolkning av citatet. Förklara vilken typ av definition det rör sig om.
- Ge ett tillräckligt och ett nödvändigt villkor för hopp (du behöver alltså inte göra en komplett begreppsanalys med villkor som tillsammans är båda nödvändiga och tillräckliga).

2. Analys och utvärdering av argument I

Här följer en rad dåliga argument. Utvärdera dem enligt både den kriteriella metoden och felslutsmetoden, och försök slå fast vad det är för fel på dem. Det kan vara flera fel på samma argument. Välj också ett av de deduktiva argumenten och avgör giltighet med sanningsvärdestabell.

- Antingen måste vi acceptera att alla påståenden kan vara sanna (inklusive motsägelser), eller också håller vi oss till tesen att enbart påståenden vi omedelbart och utan tvekan uppfattar som sanna är sanna.
- En jurist ifrån Högsta domstolen sa en gång till mig ”Du behöver inte vara rädd för hundarna, de är inte farliga”. Och min mormor blir så ledsen om jag är rädd för hundarna. Och hur skulle det se ut, om all gick omkring och var rädda för hundarna hela tiden? Då skulle vi snart bli rädda för andra husdjur också, och

inom kort även för varandra. Då skulle tilliten i samhället urholkas, till slut skulle det bli anarki! Och hundmat smakar ju jätteäckligt! Så trots att ett antal människor blir ihjälbitna av hundarna varje år, kan vi slå fast att hundarna aldrig är farliga.

- c) Eftersom vi ännu inte hittat något bevis på att utomjordiskt liv existerar, kan vi med största sannolikhet slå fast att utomjordiskt liv inte existerar. Och allvarligt talat, hur kan någon tro på små gröna gubbar som besöker jorden i flygande tefat?
- d) Om mormor är på bra humör får jag wienerbröd eller andra godsaker. Mormor bjuder på mandelkubb. Alltså har mormor ångest.
- e) Det är inte konstigare att tänka sig att Gud finns, än att tänka att andra abstrakta ting, som siffran nio, existerar. Och i Europa spreds ju tron på Gud utav martyrerne, som gav sina egna liv för att föra tron vidare. Du kanske inte tror på Gud, men ordningen i världen och samvetet i våra hjärtan är tydliga bevis på att Gud finns. Alltså kan vi lita försiktigt anta, att något gudomligt existerar.

3. Analys och utvärdering av argument II

Nedan följer ett utdrag ur "The Common Consent Argument for the Existence of Nature Spirits" av Tiddy Smith. *The common consent argument* är ett klassiskt argument för Guds/gudarnas existens, som går tillbaka till antiken, och som säger att gudarna antagligen existerar eftersom näst intill alla tror på dem. Av förklarlig anledning har argumentet inte överlevt de senaste sekulernas sekularisering, och det anses numera vara ett historiskt exempel på ett *ad populum*-föreslåt. Men Smith tror att det trots allt finns en försvarbar variant av argumentet, låt vara med en något överraskande slutsats... Läs texten och besvara sedan följande:

- a) Vad är det egentligen Smith argumenterar för? Vad är hans tes? Och vilka är premisserna? Vilka premisser återfinns uttryckligen i texten, och vilka verkar underförstådda? Gör argumentet tydligt genom att spalta upp det i premisser och slutsats. Finns några otydligheter/vagheter? Precisera i så fall argumentet. Formalisera sedan argumentet enligt satslogiken (kom ihåg att förenkla innan formaliseringen så det blir hanterbart).
- b) Utvärdera argumentet enligt både den kriteriella metoden och föreslåtmetoden. Är det ett bra argument? Varför/varför inte? Har Smith rätt i sak? Ge något argument till stöd för din uppfattning.

My aim in this article is to salvage a defensible version of the common consent argument. Somewhat surprisingly, my efforts lead me to the discovery that the best version of the argument supports the proposition, not that a god exists, but that some version of animism is probably true. Animism is a religious tradition (held primarily by hunter-gatherer societies) committed to a belief in nature spirits, such as mountain spirits, animal spirits, and weather spirits. It is a neglected religious tradition in contemporary philosophy of religion. That a common consent argument can be summoned for animism may seem unlikely to the reader, since the majority of religious believers are theists and only a tiny number are animists. How, it might be wondered, could animism (a minority religious opinion) be supported by any argument from common consent?

The reason for this surprising result is that any argument from common consent must be heedful of the way in which the agreement in question has been generated. Proselytizing theistic traditions [like Christianity or Islam] typically generate agreement by a process of cultural diffusion. Although this can mean that such traditions become very popular, this also means that the agreement concerning the doctrines of such traditions might not be taken to be particularly strong evidence for the truth of their doctrines. In contrast, when agreement between separate knowledge communities has been generated (or sustained for very prolonged periods) independently of any knowledge of others, this is good *prima facie*¹ evidence for the truth of the agreed-upon claim(s). Thus, while it is true that animists are in the overwhelming minority, separate animistic communities have nevertheless come to agree about important religious propositions while in a state of extreme historical and geographical isolation from one another.

(Smith, Tiddy (2019) "The Common Consent Argument for the Existence of Nature Spirits"
Australasian Journal of Philosophy Early View: 1-15, pp. 2-3)

Lycka till!

Carl-Johan

¹ *Prima facie* betyder acceptabel tills motsatsen bevisats. Man brukar t.ex. säga att vi är *prima facie* berättigade att tro våra sinnen, vilket betyder att vi kan acceptera det vi upplever som sant så länge vi inte har skäl att tro motsatsen (vilket skulle kunna ske om vi exempelvis kommer ihåg att vi tagit en hallucinogen drog).

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 2 december 2022
Kurs: FTEA13:2
Rättande lärare: Carl-Johan Palmqvist

Varje fråga bedöms med U, G eller VG. För G i betyg krävs i regel att alla frågor graderas G, men U på en fråga kan uppvägas av VG på en annan, i vilket fall studenten också erhåller G i betyg. För VG i betyg krävs VG på två frågor och G på den tredje.

Omtentamen i Filosofisk metod

1. Tolka och definiera

Läs följande citat om kunskap och besvara sedan delfrågorna (a)-(c) i ordning.

"Att veta när man vet något och att vet när man inte vet något – det är kunskap"
(Konfucius)

- Utgå ifrån vad du lärt dig under kursen om språkliga problem vid analysen av argument. Vilka sådana problem kan du hitta i det här citatet? Vilka olika sätt kan man tolka citatet på? Vilken tolkning bör vi välja?
- Definiera "kunskap" på ett sätt som passar med din valda tolkning av citatet. Förklara vilken typ av definition det rör sig om.
- Ge ett tillräckligt och ett nödvändigt villkor för kunskap (du behöver alltså inte göra en komplett begreppsanalys med villkor som tillsammans är båda nödvändiga och tillräckliga).

2. Analys och utvärdering av argument I

Här följer en rad dåliga argument. Utvärdera dem enligt både den kriteriella metoden och felslutsmetoden, och försök slå fast vad det är för fel på dem. Det kan vara flera fel på samma argument. Välj också ett av de deduktiva argumenten och avgör giltighet med sanningsvärdestabell.

- Wienerbröd är det godaste som finns. Inom den teologiska metafysiken säger man, att det ultimata goda är det som allt annat gott får sin godhet ifrån. Om jag förstått det rätt, så betyder det att allt annat som är gott, till exempel långkok och cigarr, får sin godhet ifrån wienerbrödet. Materialisten säger att det ultimata goda inte finns, men jag vet att wienerbröd finns. Alltså är materialismen falsk.

- b) Vi bör inte införa gratis kollektivtrafik. Min granne, som är doktor i molekylärbiologi, har förklarat för mig att det aldrig skulle kunna fungera i praktiken. Min svägerska håller inte med, men åker ju själv buss till jobbet, så hon har noll trovärdighet i frågan. Dessutom är gratis kollektivtrafik en kommunistisk idé, och man blir ju rädd bara man tänker på Stalins terror.
- c) Antingen finns det en objektiv estetik, eller också är estetiken rent subjektiv. En opinionsundersökning skulle säkert visa, att de allra flesta tror att smaken är helt subjektiv, och majoriteten har ju alltid rätt. Och eftersom alla inte tycker om exakt samma stil vad gäller konst och arkitektur, så verkar idén om en objektiv estetik helt vansinnig. Därför har tesen om att estetiken är subjektiv viss sannolikhet.
- d) Tänk om månlandningen var en bluff. Då skulle man tappa tron på den västerländska civilisationen. Och utan framtidstro skulle civilisationen nog gå under på riktigt. I så fall skulle vi tvingas leva i kojor igen, och jaga hjort med spjut. Det skulle vara jättejobbigt. Alltså bör vi tro att månlandningen ägt rum.
- e) Om marknadskrafterna styr blir alla lyckliga. Timmy är ledsen eftersom hans morfar dött. Alltså styr inte marknadskrafterna.

3. Analys och utvärdering av argument II

Nedan följer ett utdrag ur "Det kosmologiska *kalam*-gudsbeviset" av J. P. Moreland. I texten försvarar Moreland *kalam*-versionen av det kosmologiska godsbeviset, enligt vilket universum måste ha en första orsak. Som ett led i argumentationen vill Moreland visa att universum måste ha en början, och det är det som leder honom in på den fråga han behandlar i detta utdrag. Läs texten och besvara sedan följande:

- a) Vad är det egentligen Moreland argumenterar för? Vad är hans tes, och vilka är premisserna? Finns det några underförstådda premisser som inte uttrycks rent ut i texten? Gör argumentet tydligt genom att spalta upp det i premisser och slutsats. Finns några otydligheter/vagheter? Precisera i så fall argumentet. Formalisera sedan argumentet enligt satslogiken (kom ihåg att formulera argumentet på ett sätt som gör formaliseringen både hanterbar och informativ).
- b) Utvärdera argumentet enligt både den kriteriella metoden och felslutsmetoden. Är det ett bra argument? Varför/varför inte? Har Moreland rätt i sak? Ge något argument till stöd för din uppfattning.

Det första argumentet är detta. En faktisk oändlighet kan inte existera. En serie händelser i tiden som inte har någon början är en faktisk oändlighet. Därför kan en serie händelser i tiden utan början inte existera. Det tycks uppenbart att om man hävdar att det inte fanns någon början på universum, då är detta detsamma som att säga att det har funnits ett faktiskt oändligt antal tidigare händelser i universums historia. Om dessa händelser samlas till en mängd, /.../ skulle denna mängd ha ett faktiskt oändligt antal element.

Det tycks inte vara möjligt att en faktisk oändlighet kan existera i den verkliga världen. För att bevisa detta, kan vi anta att det *är* möjligt för en faktisk oändlighet att existera och försöka visa att detta antagande leder till orimliga konsekvenser. Och eftersom dessa konsekvenser verkar vara falska, måste antagandet som ledde fram till dem förkastas.

Vissa exempel kan ges vilka visar att en faktisk oändlighet som existerar i den verkliga världen leder till oacceptabla konsekvenser och att det således inte finns något sådant som en verkligt existerande faktisk oändlighet. Craig framlägger följande fall. Föreställ dig ett bibliotek med ett faktiskt oändligt antal böcker. Antag vidare att det finns ett oändligt antal röda böcker och ett oändligt antal svarta böcker i biblioteket. Är det verkligen begripligt att säga att det finns lika många svarta böcker i biblioteket som det finns röda och svarta tillsammans? Förvisso inte. Dessutom skulle jag kunna ta bort alla svarta böcker och ändå inte ha förändrat den totala mängden böcker i biblioteket. Låt oss dessutom anta att varje bok har ett oändligt antal sidor. Det skulle finnas lika många sidor i den första boken i biblioteket som det finns i hela den oändliga samlingen. Om någon läste den första boken, skulle hon läsa lika många sidor som någon som läste varje sida i varje bok i biblioteket.

Betänk ett andra exempel som framförts av Russel. Exemplet handlar om en person, Tristram Shandy, som skriver sin självbiografi så långsamt att det tar honom ett helt år att skriva om bara en dag i sitt liv. Om han lever ett faktiskt oändligt antal dagar, kommer han följderiktigt att kunna slutföra sin självbiografi. Detta på grund av att mängden av dagar i hans liv kan sättas i ett-till-ett-överensstämmelse med mängden av alla hans år. Men är detta alls begripligt? Det verkar som han kommer allt längre efter ju längre han lever. /.../

Dessa konsekvenser påvisar några orimliga konsekvenser som blir följderna om faktiska oändligheter verkligen existerar. Egenskaperna hos en faktisk oändlighet skapar problemen. Det verkar när allt kommer omkring inte lika rimligt att hävda att antalet punkter på en linje som är en miljarddels tum lång är lika med antalet punkter i en oändlig rymd med \aleph_0 dimensioner. (ur Moreland, JP. 1999 (1987), *Det kosmologiska kalam-gudsbeviset*, återtryckt i Peterson, Hasker, Reichenbach & Basinger *Religionsfilosofiska texter* s. 203-204.)

Lycka till!

Carl-Johan

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamensdatum: 2022-11-22

Kurs: FTEA13:3

Examinerande lärare: Ingar Brinck, Robin
Stenwall, Melina Tsapos, Frits Gävertsson

Ordinarie tentamen i teoretisk filosofi *Filosofi från 1900* (FTEA13:3)

Obs! Du måste uppvisa giltig legitimation!

Varje besvarad fråga kan ge tre (3) poäng (d.v.s., 0-1 poäng innebär underkänt, 1,5 poäng innebär godkänt och 2 poäng eller mer innebär väl godkänt). Betygen på delfrågorna vägs samman till ett samlat betyg för hela tentamen. Sammanlagt sju och en halv (7,5) poäng ger godkänt, tio (10) poäng krävs för väl godkänt.

Notera att många av frågorna nedan i sin tur består av flera frågor eller frågor efter flera aspekter eller nyckelbegrepp, och var noga med att se till så att du faktiskt besvarat samtliga av dessa.

Eftersom tentamen består av fem frågor och svarstiden är fyra timmar bör du alltså beräkna ungefär fyrtiofem (45) minuters svarstid per fråga. Svaren bör vara ungefär i storleksordningen 1 sida handskriven text per fråga (d.v.s., 5–6 sidor för hela tentamen)

Eftersom varje delfråga rättas av olika lärare ber vi dig att skriva svaret på varje fråga på separata papper.

Skulle det uppstå frågor kan du som student be tentamensvakten ringa Frits Gävertsson på 0768-482707.

-
- (1) I utdraget ur *Logiska undersökningar* diskuterar Husserl psykologismen. Han tar upp flera argument mot psykologismen. Flera av argumenten rör varianter av en ståndpunkt som Husserl kallar "relativism".
 - (a) Förklara vad Husserl menar med relativism! (1p)
 - (b) Återge Husserls argument mot psykologismen utifrån dels den specifika relativismen, dels den allmänna relativismen! Använd exempel för att konkretisera. (2p)
 - (2) Låt oss i enlighet med Wittgenstein anta att det finns satser (dvs. språkliga uttryck med ett sanningsvärde) som bara innehåller namn på enkla ting. Radar man på måfå upp ett antal namn efter varandra så är risken överhängande att man får en meningslös sammanställning av ord snarare än en sats. Redogör för på vilket sätt Wittgensteins teori om *satsen som bild* ger ett svar på frågan om vad som ytterligare krävs för att en samling namn skall utgöra en sats (dvs. erhålla status som ett språkligt uttryck med ett sanningsvärde).
 - (3) Centralt för Husserls fenomenologi är hans analys av medvetandets intentionalitet. (a) Förklara vad Husserl menar med termerna *noesis* och *noemat*? (1 p) (b) Varför hävdar Husserl att noemat inte är (inneboende) i våra medvetna upplevelser? Återge ett av Husserls argument. (2p)

Var god vänd!

- (4) Logisk begreppsanalys förutsätter att det finns en korrekt analys av meningen hos ett uttryck. Hur skiljer sig Austins filosofiska analys i den bemärkelsen? (1p) Förklara med ett exempel (tex. "x vet att p") hur Austins lingvistiska analys kan gå till. (2p)
- (5) I vilken mening kan Martin Heideggers *fenomenologiska* ansats sägas vara både *existentialistisk* och *hermeneutisk* till sin natur, och hur utvecklas ansatsen av Simone de Beauvoir respektive Hans-Georg Gadamer? Finns det någonting problematiskt hos Heidegger som hanteras bättre av de Beauvoir och/eller Gadamer eller innebär deras respektive modifieringar av den ursprungliga ansatsen tvärtom en tillbakagång?

Lycka till!

Ingar, Frits, Melina, och Robin

LUNDS
UNIVERSITET

Filosofiska institutionen

Tentamensdatum: 2022-12-20

Kurs: FTEA13:3

Examinerande lärare: Ingar Brinck, Robin
Stenwall, Melina Tsapos, Frits Gävertsson

Omtentamen i teoretisk filosofi *Filosofi från 1900* (FTEA13:3)

Obs! Du måste uppvisa giltig legitimation!

Varje besvarad fråga kan ge tre (3) poäng (d.v.s., 0-1 poäng innebär underkänt, 1,5 poäng innebär godkänt och 2 poäng eller mer innebär väl godkänt). Betygen på delfrågorna vägs samman till ett samlat betyg för hela tentamen. Sammanlagt sju och en halv (7,5) poäng ger godkänt, tio (10) poäng krävs för väl godkänt.

Notera att många av frågorna nedan i sin tur består av flera frågor eller frågor efter flera aspekter eller nyckelbegrepp, och var noga med att se till så att du faktiskt besvarat samtliga av dessa.

Eftersom tentamen består av fem frågor och svarstiden är fyra timmar bör du alltså beräkna ungefär fyrtiofem (45) minuters svarstid per fråga. Svaren bör vara ungefär i storleksordningen 1 sida handskriven text per fråga (d.v.s., 5–6 sidor för hela tentamen)

Eftersom varje delfråga rättas av olika lärare ber vi dig att skriva svaret på varje fråga på separata papper.

Skulle det uppstå frågor kan du som student be tentamensvakten ringa Frits Gävertsson på 0768-482707.

-
- (1) Redogör för begreppet *familjelikhhet* så som det figurerar i den senare Wittgensteins filosofi. Vilken funktion har begreppet hos Wittgenstein?
 - (2) I motsats till många andra filosofer hävdar Davidson att jagets subjektiva värld är beroende av att det existerar en objektiv värld. (a) Davidson påstår att den objektiva världen av begrepp föregår jagets subjektiva värld av upplevelser. Förklara vad Davidson menar med påståendet! (1p) (b) Återge ett av Davidsons argument för påståendet! (2p)
 - (3) Husserl beskriver i *Idéer* den naturliga inställningen. a) Vilken är den naturliga inställningen och vad är den naturliga inställningens generaltes? (2p) Vad är epoché enligt Husserls fenomenologiska metod? (1p)
 - (4) Förklara hur Jacques Derridas metod, d.v.s., *dekonstruktion*, är tänkt att fungera (1p). Hur kritiserar Derrida Hans-Georg Gadamers *filosofiska hermeneutik* (1p)? Är de båda ansatserna att betrakta som konkurrerande metoder eller opererar de rent av på helt olika nivåer (1p)?
 - (5) Vilken roll spelar *konst* och *konsterfarenheten* för Martin Heidegger och Hans-Georg Gadamer när det gäller vår förmåga till att orientera oss i och förstå världen (ge gärna exempel) (2p). Hur kan Simone de Beauvoir sägas förvalta och vidareutveckla denna idé (1p)?

Lycka till!

Ingar, Melina, Robin och Frits

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 13 december 2022
Kurs: FTEB06/FTEA13:4
Examinerande lärare: Robin Stenwall
Maxpoäng: 20
Poäng för godkänt: 10
Poäng för väl godkänt: 15

Ordinarie tentamen i vetenskapsteori

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Redogör för falsifikationismen och de problem den är behäftad med.
2. Kontrastera den syntaktiska och den semantiska teorin om teorier. Hur ser kopplingen ut mellan teori och verklighet enligt de två synsätten? Illustrera med exempel.
3. Redogör för Feyerabend's argument för epistemologisk anarkism genom vetenskaplig progression och humanistiska värden ('human flourishing'). Använd er gärna av illustrerande exempel.
4. I "Generella lagar i historien" ställer sig Hempel kritisk till att historiska förklaringar kan uppnås genom att *förstå genom inlevelse*. Vilka argument ger han för att inlevelsemetoden inte i sig själv utgör en förklaring och att den inte heller är oundgänglig för historisk förklaring?
5. Vad avses med värde- och mål-medelrationalitet (s.k. instrumentell rationalitet)? Varför ansåg de kritiska rationalisterna att det utgjorde ett problem att den tidigare typen av rationalitet har konkurrerats ut av den senare under modern tid (mer specifikt, sedan upplysningen)?

Var god skriv tydligt. Svårlästa svar tas inte i beaktande.

Lycka till!

LUNDS
UNIVERSITET

Tentamensdatum: 12 januari 2023
Kurs: FTEB06/FTEA13:4
Examinerande lärare: Robin Stenwall
Maxpoäng: 20
Poäng för godkänt: 10
Poäng för väl godkänt: 15

Omtentamen i vetenskapsteori

Obs! Viktig information om legitimation!

Vid tentamenstillfället skall Du ha med Dig giltig legitimation. Saknar Du giltig legitimation vid tentamenstillfället får Du inte tentera.

1. Kontrastera induktivismen mot falsifikationismen och redogör för de problem som induktivismen är behäftad med men som falsifikationismen undgår.
2. Vilken roll spelar normalvetenskapen för vetenskapens historiska utveckling enligt Kuhn? Vilka problem identifierar Popper med normalvetenskapen?
3. Teoriers underbestämmdhet associeras främst med Pierre Duhem och W. V. O. Quine. Vad avses med underbestämmdhet i denna kontext och hur skiljer sig dessa filosofer åt med avseende på hur de använder begreppet?
4. Vad avses med värde- och mål-medelrationalitet (s.k. instrumentell rationalitet)? Varför ansåg de kritiska teoretikerna att det utgjorde ett problem att den tidigare typen av rationalitet har konkurrerats ut av den senare under modern tid (mer specifikt, sedan upplysningen)?
5. Hur lyder argumentet om induktiv risk? Vilka konsekvenser har det för vetenskapen?

Var god skriv tydligt. Svärlästa svar tas inte i beaktande.

Lycka till!